

Број:649-1-УП/15
Датум:21.05.2015. године

Влада Републике Српске
Министарство просвјете и културе
Н/р министра, др Дане Малешевић

Предмет: Мишљење на Нацрт закона о предшколском васпитању и образовању

На основу члана 7. Закона о Омбудсману за дјецу („Службени гласник Републике Српске” број 103/08, 70/12),

Омбудсман за дјецу даје

Мишљење

На Нацрт закона о предшколском васпитању и образовању

Предшколско васпитање и образовање, као дио јединственог система образовања, посебно је важно јер се реализује у најранијем узрасту дјетета и поставља темеље не само васпитања и образовања, већ цјелокупног развоја дјетета.

Зато је посебно важно да Закон препозна потребе дјеце у овом узрасту, и да им у датим условима осигура максимално могуће, полазећи од степена развоја дјетета и специфичних развојних могућности.

С тим у вези, потребно је, према мишљењу Институције, отклонити недоречености постојећих законских рјешења на начин:

Члан 3.

(2) Дјелатност предшколског васпитања и образовања обавља се у предшколским установама, основним школама, специјалним школама и установама здравствене и социјалне заштите у којима су збринута дјеца предшколског узраста.

Законом треба утврдити да се Програми предшколског васпитања и образовања реализују у..., а не дјелатност.

Члан 8.

Предшколске установе ће обезбиједити ефикасне механизме заштите против дискриминације и било које врсте узнемиравања.

Закон не препознаје основне принципе Конвенције о правима дјетета, прије свега да у свим активностима које се проводе у предшколској установи најбољи интерес дјетета мора бити приоритет, као и заштиту дјетета од било којег облика дискриминације.

Закон не утврђује право дјетета на заштиту од било којег облика дискриминације, нити утврђује да је дискриминација дјецe по било којем основу забрањена, а утврђује да су установе обавезне успоставити ефикасан механизам заштите против дискриминације.

Неопходно је Законом осигурати остваривање основних принципа Конвенције о правима дјетета.

Члан 18.

(4) Клуб за дјецу као организациона јединица је једноставнији организациони облик предшколске установе у односу на дјечји вртић и може се основати у прилагођеном породичном простору или другом одговарајућем простору.

Закон није отклонио досадашњу дилему у вези са клубовима за дјецу. Питање је шта значи да је клуб за дјецу једноставнији организациони облик, а да то једноставније није законом одређено. Поред тога, законом су утврђени услови који се морају испунити за почетак рада предшколске установе, без обзира да ли се ради о вртићу или клубу и без обзира да ли је дјелатност организована у кући или у пословном објекту.

Члан 19.

За потребе игре и дружења дјецe могу се основати играонице за дјецу у оквиру пословних или стамбених објеката.

Играонице немају статус предшколске установе, могу се организовати по прописима занатско предузетничке дјелатности, а под условима из овог закона.

Ни питање играоница законом није јасно одређено. Јасно је да немају статус предшколске установе, али питање њиховог организовања и посебно надзора над њиховим радом, је остало недоречено. Према Закону о занатско предузетничкој дјелатности, као услов за обављање дјелатности, између осталог, се наводи: „да има одговарајућу стручну спрему или запосли лице ако је то **посебним законом прописано** за обављање одређене дјелатности“. Овим законом нису прописани посебни услови, тако да се поставља питање практичне примјене овог члана у пракси. Ако играонице немају статус предшколске установе, питање је да ли требају бити регулисане овим законом, односно, да ли су и којим законом регулисане.

Члан 31.

*(2) У оквиру цјеловитих развојних програма **примјењују се** сљедећи програми:*

- 1) специјализовани развојни програми,*
- 2) интервентни, компензациони и рехабилитациони програми,*
- 3) програми за дјецу пред полазак у школу.*

Члан 33.

Могу се остварити специјализовани програми...

Члан 35.

Могу организовати програме јачања родитељских знања...

Члан 36.

Може се организовати програм пред полазак у школу...

У члану 31. треба јасно одредити који програм се обавезно остварује, а који програм се може реализовати.

Треба јасно дефинисати шта је цјеловити развојни програм који је терминолошки преузет из Оквирног закона о предшколском васпитању и образовању у БиХ „Службени гласник БиХ” број 88/07, а у суштини одговара годишњем програму рада предшколске установе.

С тим у вези у члану 31. треба јасно одредити шта је цјеловити развојни програм и да ли се обавезно остварује, а који програм се може реализовати.

Члан 34.

(1) Интервентни предшколски програми реализују се у случајевима елементарних непогода.

Законом треба дефинисати да интервентни, компензациони и рехабилитациони програм треба да укључи и друге стресне ситуације и догађаје који на дјецу могу оставити тешке трауме, а не само случај елементарних непогода.

Члан 46.

У предшколској установи није допуштено промовисање и продаја робе и/или услуга које не служе циљевима васпитања и образовања или су штетне за здравље, раст и развој дјеце предшколске доби, а одлуку о томе доноси директор предшколске установе.

Текст: „а одлуку о томе доноси директор предшколске установе” треба брисати. Ако је законом забрањено, нема одлуке директора о томе.

Члан 55.

(1) Васпитна група коју похађа дијете са сметњама у развоју може да има сарадника за васпитача.

(2) Сарадник за васпитача пружа техничку помоћ васпитачу и дјетету са сметњама у развоју, а на чије посебности указује родитељ или старатељ.

Закон не утврђује шта значи техничка помоћ и шта ради сарадник за васпитаче и, посебно, ко плаћа ту техничку помоћ. Посебно је питање „посебности на које указује родитељ“ а да се нигдје не наводи налаз љекара, процјена стручног тима и установе, нити право дјетета на одговарајућу подршку и помоћ.

Члан 71.

Теже повреде радних дужности су:

- 1) неизвршавање радних обавеза одређених уговором о раду и рјешењемо 40-часовној радној седмици,*
- 2) одбијање васпитно-образовних радника и осталих радника да обаве комисијски љекарски преглед,*
- 3) незаконито располагање средствима предшколске установе,*
- 4) злоупотреба положаја са материјалним или другим посљедицама за предшколску установу,*
- 5) неоправдан изостанак са посла у трајању од три дана у календарској години,*
- 6) довођење непримјереним понашањем и дјеловањем у питање основне моралне вриједности и васпитне улоге предшколске установе и радника,*
- 7) примање било којег облика материјалне користи од родитеља дјетеце уписане у предшколску установу или од других лица,*
- 8) онемогућавање контроле стручним савјетницима и инспекцијским органима и*
- 9) непоштивање радног времена.*

Ако је предшколско васпитање и образовање дио система образовања онда и питање одговорности запослених у овим установама, треба то да одражава и у дијелу тежих повреда радних обавеза запослених у овом систему. Према Закону о основном образовању и васпитању, члан 117. Насилно понашање према дјеци, запосленима и трећим лицима, долазак у установу под утицајем алкохола, вријеђање, омаловажавање дјетеце или њихових родитеља и запослених и др, је тежа повреда радне дужности, што овај закон не препознаје.

Члан 82.

(1) За директора предшколске установе може бити именовано лице које, поред општих услова, има испуњене сљедеће услове:

- 1) завршен први циклус одговарајућег студијског програма или еквивалент потребан за рад у васпитно-образовним установама, те дипломирани правник и дипломирани економиста,*

Услови за избор директора нису усклађени са Оквирним законом, а имајући у виду и овлаштења директора (између осталог врши оцјењивање васпитно-образовних радника) поставља се питање оправданости проширења услова изван оних потребних за рад у васпитно-образовним установама.

Члан 96.

*У јавним предшколским установама средства за реализацију специјализованих програма, трошкове исхране, **смјештаја** и осигурања дјеце обезбјеђују корисници услуга у складу са уговором којим се уређују међусобна права и обавезе између корисника услуге и предшколске установе.*

Средства која обезбјеђују корисници законом није јасно одређено, прије свега у дијелу смјештаја дјеце и шта оно укључује.

Члан 99.

Јединица локалне самоуправе ће обезбиједити дио средстава за суфинансирање боравака у предшколској установи дјеце са сметњама у развоју, дјеце без родитељског старања, дјеце корисника права на новчану помоћ и дјеца жртве насиља у породици, у складу са законским прописима којима се уређује област социјалне заштите.

Закон о социјалној заштити утврђује кориснике социјалне заштите као лица која се налазе у стању социјалне потребе и права која корисници могу остварити под условима одређеним Законом. С обзиром да се овим Нацртом закона утврђује обавеза локалне самоуправе да суфинансира боравак дјеце у предшколској установи у складу са прописима којима се уређује област социјалне заштите, неопходно је овим законом прецизирати шта то практично значи, по којем основу ће локалне заједнице суфинансирати боравак дјеце у предшколској установи, како би се избјегли неспоразуми у пракси.

Непходно је законом утврдити обавезу да када предшколска установа у оквиру законом утврђених јавних овлаштења одлучује о праву, обавези или правном интересу дјетета, родитеља или старатеља, дужна је поступати по одредбама Закона о општем управном поступку.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу
др Нада Граховац

